

פעולה לשבת – ויחי – כוחה של (החוסר) ראייה

1. נפתח במשחק:
בכל תור במשחק יש זוג מתנדבים מהשבט. לאחד מהזוג – יהיו עיניים מכוסות על ידי צעיף ולשני לא. בכל פעם ניתן לזוג לעשות את אותו דבר, רק כשמי שעוצם את העיניים לא רואה מה קורה ומה הוא עושה, ועם מה.
לזוג הראשון – נתן לטעום שוקולד. אחד בעיניים סגורות ואחד בעיניים פתוחות. (חשוב שאף אחד לא ידבר ויסביר למי שמכוסות העיניים מה קורה).
לזוג השני – נתן להחזיק בקבוק שתיה קר/קפוא. לא צריך שיחזיקו הרבה זמן כמובן, רק לחוש את הקור, גם לרגע מספיק.
לזוג השלישי – נתן למשש משהו עם פרווה – יכול להיות סוודר, יכול להיות כל דבר- מה שבאפשרותכם להביא לסניף.
המטרה במשחק – אנו רוצים לעמוד על ההבדל בין איך החוויה לעשות דברים כשאתה בעיניים עצומות ואיך החוויה לעשות את הדברים בעיניים פקוחות.
2. דיון: נבקש מבעלי העיניים עצומות לספר על החוויה שלהם – טעימת השוקולד, חווית הקור מהבקבוק ומישוש הפרווה. ננסה להשוות את החוויה לכל מי שהעיניים שלו היו פקוחות. ננסה לעמוד על ההבדלים: התחושה היא אחרת כשלא רואים באמת. יש תחושה עמוקה יותר מכל דבר, שאר החושים מתחדדים. גם הפחד וגם הציפיה, וגם הטעם וגם המישוש. הכל חד יותר וחזק יותר למי שלא רואה.
נבקש מחניכי השבט לחשוב רגע על האחים הקטנים שלהם. תבקשו מהחניכים לספר ממה אחיהם הקטנים מתלהבים! נשים לב שברשימת הדברים המלהיבים יש המון דברים שלנו בגיל שלנו כבר לא נראים כאלו מלהיבים (כמו למשל, לקפוץ בשלוליות הגשם, עננים בצורות, לרכב על במבה, יצירות בגן מקרטון וכו'...)
נחשוב יחד – מה שונה בינינו לבינם? למה אנחנו פחות מתלהבים, למה החוויה שלנו שונה? ואם נתמקד בראיה – מה זה עושה לי שאני רואה הכל, והמידע מועבר למוח לפני שאני מרגישה או חשה משהו. מה זה עושה לתחושות האישיות שלי?
3. מתנת העיוורון – נקרא את קטע הלימוד המצורף בדף הבא, מתוך העלון לשבת 'דעות במלחמה'.
4. ראייה זה כוח עוצמתי. דווקא משום כך אנחנו צריכים לבחור איך אנחנו משתמשים בעיניים שלנו. במה אנחנו בוחרים להתמקד בריב עם הורים? אחים? חברים? על מה אני מבליג/ה עושה את עצמי כלא רואה- כדי לוותר, כדי לעשות שלום? אולי לפעמים כדאי לסגור את העיניים בכוונה. לשלוט על מה אני רואה ומה אני לא. עצימת העיניים הרגעית עוזרת לי להחליט במה להתרכז- במה אני בוחרת למקד את המבט שלי – זה משהו שיכול לתת לי המון כוח. אפשר לבחור מה אני בוחרת לראות – מה נותן לי אור, מה מגדיל אותי, מה עוזר לי ולסביבתי להתמקד בחיים ולהיטען בכוחות.

שבת שלום ובשורות טובות מחדר השאלות!

עיוורון מכוון/הרבנית מוריה רן (עלון שבת 'דעות במלחמה' פרשת ויחי)

בפרשה האחרונה, ויגש, התרחשו מפגשים משפחתיים דרמטיים לאחר עשרות שנים של פירוד. המקרא מביע את הרגש בבכי, קולות וחיבוקים עזים, שביחד שוזרים תיאור של קירבה פיזית ורגשית. גם בפרשת ויחי מתקיימים מפגשים משפחתיים, והראשון שבהם הוא בין יעקב ובין יוסף ובניו, מנשה ואפרים, בעת שיעקב חלה ונטה למות.

במפגש זה יעקב, כבד הראייה, נוהג בחיבה סבאית מתוקה, ומדבר אודות ההשגחה העליונה: "ויאמר ישראל אל יוסף ראה פניך לא פללתי והנה הראה אותי אלוהים גם את זרעך". לראות כפשוטו אולי לא היה זל, אך לראות רוחנית את המציאות – זל גם זל היה.

עיניים כהות וכבדות וברכה, כבר היינו בסיפור הזה. כך יעקב מקבל את הברכה מיצחק אביו, והנה כך הוא מברך בעצמו את נכדיו, צאצאיו. לאחר הדגשת כובד הראייה התורה מיטיבה לתאר בהוראות במאי של ממש את ההחלפה שחלה בברכה: ויקח יוסף את שניהם את אפרים בימינו משמאל ישראל ואת מנשה בשמאלו מימין ישראל ויגש אליו. וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה שכל את ידיו כי מנשה הבכור".

בספרו 'דרושים', עומד הרב אילעאי עופרן על יכולתו של יעקב לראות נכוחה על אף העיוורון: "עיוורונו של יצחק מאפשר לתעתע בו ולרמות אותו, ומביא אותו לבלבל בין יעקב לעשו. עיוורונו של יעקב מאפשר לו להתעלם מהעובדה הניכרת לעין שמנשה גדול מאפרים, וכך להעניק לו את ברכת הבכורה". נראה כי הדרור מתפיסה בלעדית של המציאות כפי שהיא נראית לעין ברגע הזה, מאפשר חזון ותקווה. "עוד יבואו ימים טובים".

בניגוד לברכה שנלקחה במעין מחטף על ידי יעקב, הפעם הברכה נעשית בנוכחות שני הבנים, מנשה ואפרים. בעוד יוסף מנסה להתנגד לשיכול הידיים, בניו שליוס. המקרא אינו מתאר את מוצא פיהם או התנגדותם למעמד המשבש סדרי לידה. מנשה מקבל את העדפת אפרים אחיו הקטן על פניו.

וכך, חומש שהחל במריבות אחים עוד מימי קין והבל, מסתיים בשלום בין אחים והכרת מקומם ואיכותם של כל אחד מהם. יעקב לא היה צריך לומר להם "אל- תרגזו בדרך" אלא להפך, הוא מחזק אותם על התנהגותם ומגלה להם כי בעתיד הם יהפכו לברכה לדורות: "ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישימך אלוהים כאפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה"

מתוך הפסוקים עולה כי מנשה לא היה יכול להיות עיוור לבחירת סבו, אך אולי הוא בחר שלא לראותה כפחיתות כבוד או כדבר מגביל עבורו, וזה אולי יצירת עיוורון מכוון המאפשרת צמיחה משותפת.